

نقش معماری محیط فیزیکی مراکز درمانی بر سلامت و بهداشت جامعه در راستای توسعه پایدار

رویا ناظر ایلخانی^۱، امید رهایی^{۲*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، ایران. (roya1363@gmail.com)

۲- دکتری معماری، استادیار دانشکده معماری، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی تهران. (omid_r@iust.ac.ir)

چکیده

بیمارستان یکی از سازمان های مهم ارائه دهنده خدمات بهداشتی - درمانی می باشد که با تسهیلات ویژه خود در بازگشت سلامت جسمانی و روانی افراد بیمار جامعه، پژوهش های پزشکی و در نهایت ارتقاء سطح سلامت جامعه نقش اساسی ایفا می کند. متأسفانه در کشور ما علم و هنر بیمارستان سازی تجربه طولانی ندارد و آنچه که می بینیم بیشتر اقتباسی است از آنچه در کشور های پیشرفته دنیا صورت گرفته است. دلیل عقب ماندن بخش درمانی در هماهنگی با معماری اکولوژیک شاید قوانین طراحی سخت و بعضاً پیچیده بناهای درمانی، مصرف بسیار بالای انرژی و آب تا دورریزهای خطرناک زباله و غیره باشد. در نظر گرفتن ساختمان ها در بافت چرخه زندگی و نشان دادن آن ها به عنوان بخشی از یک اکوسیستم یا متابولیسم اکولوژیکی نشان می دهد که ساختمان ها ارتباط مستقیمی با سلامتی بدن انسان دارند. از آنجایی که انسان محوری از ارکان توسعه پایدار است و در توسعه پایدار، انسان، محور توسعه و مستحق بهداشت، زندگی سازنده و در هماهنگی با طبیعت معرفی می شود؛ دانستن این موضوع که ساختمان عامل تعیین کننده در سلامت انسان و جهان هستند نشان می دهد که ساختمانی که در چرخه زندگی اش سالم است کلیدی به سمت یک سیاره سالم است. بنابراین محیط فیزیکی بیمارستان ها باید به نحوی طراحی شود که ضمن برخورداری از کیفیات فضایی و محیطی، بتواند آرامش نسبی روحی و روانی را نیز برای بیماران فراهم نماید. معماری به عنوان رشته ای که کیفیت فضایی و محیط را برای ما تعریف میکند، قادر است با برخورد صحیح با موضوع و در نظر گرفتن شرایط استفاده کنندگان، به ایده ای برسد و آن را در قالب طرحی مناسب اجرا کند. هر بیمارستان مجموعه ای بسیار پیچیده و متنوع از نیاز ها، تضاد ها، تجهیزات و امکانات است. اگر توجه به زیبایی و مسائل روانشناختی در طراحی معماری را در کنار عوامل کارایی، ایستایی و اقتصاد یکی از واجبات فرآیند خلق آثار معماری بدانیم، جایگاه این مهم به خصوص در طراحی فضا های بهداشتی و درمانی مرتبه ای مهمتر را می طلبد. روش تحقیق در این پژوهش، روشی توصیفی - تحلیلی بوده و جمع آوری اطلاعات به شیوه کتابخانه ای به انجام رسیده و در نهایت به ارائه مدل و معیارهای شناخته شده ای که روی ارتقای سلامتی بیماران در بیمارستان و طراحی مراکز مراقبتی در طول نیم قرن اخیر تاثیر داشته اند، می پردازد. نتایج به دست آمده حاکی از آن است که با توجه به محیط در مراکز بهداشتی می توان به ارتقای سلامتی افراد جامعه که از ارکان توسعه پایدار می باشد، دست یافت.

واژه های کلیدی: توسعه پایدار، محیط فیزیکی مراکز درمانی، کیفیات محیطی و فیزیکی، سلامت روحی و روانی، ارتقا سطح سلامت